HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

אילימא כדקתני למה לי למימרא אלא לאו [א]דאמר שנה אלמא שנה כהשנה דמי ויום נמי כהיום דיניה לא לעולם דאמר השנה ומהו דתימא הלך אחר רוב השנים ולא אית בהו עיבור קא משמע לן איבעיא להו אמר יין שאני טועם יובל מאי שנת חמשים כלפני חמשים או כלאחר חמשים [ב]ת"ש (א)דתניא פלוגתא דרבי יהודה ורבנן [1]וקדשתם את שנת החמשים שנה שנת החמשים אתה מונה ואי אתה מונה שנת חמשים ואחת מכאן אמרו [ג]יובל אינו עולה למנין שבוע רבי יהודה אומר יובל עולה למנין שבוע אמרו לו לרבי יהודה הרי הוא אומר [2]שש שנים תזרע שדך ואין כאן אלא חמש אמר להם לדבריכם הרי הוא אומר [3]ועשת את התבואה לשלש השנים הרי כאן ארבע אלא איכא לאוקמה בשאר שני שבוע דילי נמי איכא לאוקמה בשאר שני שבוע: עד הפסח אסור כו': למימרא °דרבי מאיר סבר (ג)לא מעייל איניש נפשיה לספיקא

רש"י

אילימא כדקתני. דאמר השנה למה לי למימר פשיטא כיון דאמר השנה משמע (א) השנה זו קאמר ועיבורה נמי בכלל הוי: **ולא אית בהו עיבור.** ולא ליתסר בעיבורה קא משמע לן: היה עומד בשנה של יובל והיה אומר קונם יין שאיני טועם יובל מהו: **שנת חמשים כלפני חמשים.** ומותר (ב) נמי בשנת חמשים דאיהו לא קאסר עילויה אלא לאחר חמשים או בשנת חמשים נמי אסור דבשנת חמשים מתחיל יובל הבא: **ואי אתה מונה שנת חמשים ואחת** (ג). שלא תתחיל למנות ז' שנים של שמיטה הבאה בשנת היובל עצמה שלא תהא מונה אחת לשנת נ' ולשנה הבאה אחריה שנת נ"א שניה אלא לשנת חמשים ואחת תהא מונה אחת ושנת נ' עצמה נמנית ליובל שעבר שאין עולה למנין שבוע הבא כדאמרינן: **יובל עולה למנין שבוע.** דשנת חמשים עולה לכאן ולכאן: **אמרו לו וכו'.** אם כן שנת יובל עולה למנין שבוע אינו אלא חמשה בשבוע ראשון של יובל שהשנה שהיא ראשונה שהיא יובל אסור לזרוע בה והשביעית נמי אסורה שהיא שמיטה ואינה אלא חמשה לזריעה: **אמר להם לדבריכם הרי הוא אומר ועשת את התבואה לשלש השנים.** שנה ששית ושנה שביעית ושמינית עד קצירתה ואי [נמי] אמרת (ד) אין יובל עולה למנין שבוע הרי כאן ארבעה שנים שצריכה לעשות לארבע שנים כיצד שנת מ"ח היא ששית ותבואה שלה צריכה לששית עצמה ולשנת ארבעים ותשע שהיא שמיטה ולשנת חמשים שהוא יובל ולשנת חמשים ואחת עד הקציר הרי ארבע שנים. והאי פירכא לדברי הכל היא דלרבי יהודה נמי איכא למיפרך דאע"ג דאמר יובל עולה למנין מכל מקום אסור הוא בזריעה והוו נמי ארבע שנים: **אלא.** לדברי הכל ליכא לאוקמי להאי קרא אלא בשאר שני שבוע בשש השמיטות ולא בשמיטה שביעית של יובל ולא קשיא כלל לא לדידי ולא לרבנן לדידי נמי דפרכת לי שש שנים מוקמינן ליה לקרא בשאר שני שבוע בשאר שמיטין ולא בשמיטה ראשונה הסמוכה ליובל: **מתני'** [ג]**אמר קונם יין שאיני טועם עד הפסח אסור עד שיגיע.** לדברי הכל: **עד שיהא אסור עד שיצא.** דמשמע דאמר עד שיצא כל הפסח: **עד פני פסח.** משמע עד שיגיע ומשמע עד שיצא: **עד שיגיע.** דקסבר לא מעייל איניש נפשיה לספיקא

ר"ן

שבט °פשיטא דהשנה עד ראש השנה משמע: **ושמע מינה שנה כהשנה.** דאי דיניה כשנה אחת לא מתסר בעבורה אלא בשנים עשר חדש כרוב שנים: **מהו דתימא הלך אחר רוב שנים.** דלית בהן עבור ונימא דאע"ג דאמר השנה לא ליתסר אלא כרוב שנים קמ"ל: ולענין הלכה כיון דבעיין לא אפשיטא נקטינן לחומרא דיום כיום אחד דמי ואסור מעת לעת: **איבעיא להו אמר קונם יין שאני טועם יובל מאי.** לאו דקאמר כהדין לישנא דהא כיון דלא אפשיטא בעיין דלעיל כי אמר יובל כיובל אחד דיניה ולא שייך למבעיא אי שנת חמשים כלפני חמשים או כלאחר חמשים אלא הכא באומר יובל זה עסקינן ולא דק בלישניה משום דעיקר בעיין ליתא אלא אי שנת חמשים כלפני חמשים שאינה כלל לחשבון יובל הבא שאין עושין שמיטה עד חמשים ושבע הילכך נודר דקאי באמצע יובל ואמר יובל זה מיתסר בה או כלאחר חמשים שאותה שנה עולה לחשבון שמיטה שלאחר חמשים ונודר מותר בה שאין שנת חמשים מכלל יובל שעבר: **ולא שנת חמשים ואחת.** שאין שנת חמשים נמנית לענין שמיטה עד שתהא נמנית בשנת חמשים של יובל שעבר ולשנה אחת של שמיטה שאחר אותו יובל: **הרי הוא אומר שש שנים תזרע וכו'.** דמשמע דלעולם קודם איסור שביעית מותר לזרוע שש שנים ולדבריך בשמיטה שלאחר היובל אינו מותר אלא חמש שנים שהרי היובל אסור בזריעה וכשיגיעו שש שנים תהא שנה ששית שנת השמיטה: **לדבריכם.** דסבירא לכו דקרא בכולהו שנים משמע הרי הוא אומר ועשת התבואה לשלש השנים ועל כרחין ליכא לאוקמיה בשמיטה של שנת מ"ט שהרי זרע של מ"ח צריך שיספיק מ"ח ומ"ט ונ' ונ"א עד הקציר של נ"א אלא איכא לאוקמיה בשאר שני שבוע שאינו סמוך ליובל מלפניו ובכי האי גונא סגי בשלש שנים שהזרע של ששית יספיק לששית ולשביעית ולשמינית עד הקציר: **דילי נמי.** האי קרא דשש שנים תזרע דקא מקשיתו לי מיניה איכא לאוקמה בשאר שני שבוע שאינו סמוך ליובל מאחריו: **מתני'** [ד]**עד הפסח אסור עד שיגיע.** דלשון בני אדם משמע עד ולא עד בכלל: **עד שיהא אסור עד שיצא.** דמשמע עד שיהא כולו: **עד פני הפסח ר' מאיר אומר אסור עד שיגיע.** דסבירא ליה לרבי מאיר דנהי דאיכא למימר דעד פני עד רגע אחד שלפני סוף יום האחרון של פסח קאמר לא אמרינן דלא מחית איניש נפשיה לספיקא דיום שני ושלישי ושאר ימי הפסח וכי קאמר עד פני הפסח לפני יום ראשון קאמר: **רבי יוסי אומר עד שילא.** דסבירא ליה דמחית איניש נפשיה לספיקא: [ה]**עד הקציר עד הבציר עד המסיק אינו אסור אלא עד שיגיע.** כלומר אפילו אמר עד שיהא וכדקתני טעמא: **זה הכלל כל שזמנו קבוע.** כלומר שיש להמשכתו זמן קבוע כגון פסח שקבעה בו תורה שבעה ימים כי אמר עד שיהא אסור עד שילא דכיון דידע זמן המשך איסורו אוסר עצמו בו וכל שאין זמנו קבוע כגון קציר ובציר שאין להם זמן קבוע שיהו נמשכין אותו זמן ולא יותר אפי' אמר עד שיהא אינו אסור אלא עד שיגיע שאין אדם אוסר עצמו בזמן שאין לו קצבה: **גמ' למימרא (מאי) דר' מאיר סבר לא מעייל איניש נפשיה לספיקא וכו'.** כדפרשינן במתניתין: [ו]**שתי כתי בנות.** משתי נשים גדולה וקטנה לכל כת וכת: **כולן אסורות.** דאיכא לספוקי דילמא גדולה שבכת שניה קאמר. אלמא מחית איניש נפשיה לספיקא: **כולן מותרות.** דלא מחית איניש נפשיה לספיקא וכי קאמר גדולה אמרינן דודאי גדולה שבגדולות קאמר: **מוחלפת השיטה.** כאן החליפו שיטתן: **והתניא.** בניחותא: ולענין הלכה כיון דמפכינן להו וקיימא לן [סנהדרין כז:] דר"מ ורבי יוסי הלכה כרבי יוסי נקטינן באומר עד פני הפסח שאינו אסור אלא עד שיגיע ואע"ג דבפ' האומר דקדושין רמינן נמי הני מתני' אהדדי ומסקי' התם (דף סה.) לעולם לא תיפוך דמתני' לאו במעייל איניש נפשיה לספיקא פליגי אלא בלישנא בעלמא פליגי דר"מ סבר עד פני הפסח עד

מסורת הש"ס

א) ר"ה ט. ערכין יב: לג., ב) [לעיל יט.], ג) שייך למתני' לעיל, ד) שייך למתני' לעיל, ה) [סוף פי' המשנה שייך לע"ב], ו) [מכאן שייך לע"ב], ז) בק"נ פ"ח אות י"ד הגיה דל"ל אב,

תורה אור השלם

1. וְקִדַּשְׁתֶּם אֵת שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה וּקְרָאתֶם דְּרוֹר בָּאָרֶץ לְכָל יֹשְׁבֶיהָ יוֹבֵל הִוא תִּהְיֶה לָכֶם וְשַׁבְתֶּם אִישׁ אֶל אֲחֻזָּתוֹ וְאִישׁ אֶל מִשְׁפַּחְתּוֹ תָּשֻׁבוּ: ויקרא כה י

2. שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שָׂדֶךָ וְשֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְמֹר כַּרְמֶךָ וְאָסַפְתָּ אֶת תְּבוּאָתָהּ: ויקרא כה ג

3. וְצִוִּיתִי אֶת בִּרְכָתִי לָכֶם בַּשָּׁנָה הַשִּׁשִּׁית וְעָשָׂת אֶת הַתְּבוּאָה לִשְׁלֹשׁ הַשָּׁנִים: ויקרא כה כא

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אלימא וכו' משמע דהשנה זו: (ב) ד"ה שנת חמשים וכו' ומותר בשנת כצ"ל ותיבת נמי נמחק: (ג) ד"ה ואי אתה מונה שנת חמשים ואחת. נ"ב עיין מה שפי' רש"י בראש השנה דף ט: (ד) ד"ה אמר להם וכו' ואי נמי אמרת יובל אינו עולה למנין שבוע כצ"ל:

גליון הש"ס

גמ' דר"מ סבר לא מעייל. עיין לעיל דף יח ע"ב: בהר"ן ד"ה אסור בה. פשיטא דהשנה. ע' רד"ק ירמיה כח יז:

תוספות

הלך אחר רוב שנים. ולא אית בהו עיבור וכשנדר בשבט ונאסר בחדש העיבור יהיה מותר בחדש אחד לפני ראש השנה קמ"ל דכולה עד סופה נקראת שנה: **יין שאני טועם יובל.** ה"ה דמצי למיבעי כי אמר היובל ומיירי [שעומד] באמצע היובל בשנה ומיתסר עד סוף היובל ומיבעיא כשהגיע שנת היובל כלפני חמשים ומיתסר או כלאחר ושרי אי נמי לפי' שני דפרישית במתני' עומד בשנת יובל עצמו מיבעי ליה אם נאסר בה דאי כלפני חמשים ולא נתכוון לאסור אלא במנויין הבא עליו: **ת"ש.** מפלוגתא דר' יהודה ורבנן דתניא שנת חמשים ואי אתה מונה שנת חמשים ואחת מכאן שאין שנת חמשים נמנית במנין שמיטה שאם היה נמנה א"כ היא אחת למנין שמיטה א"כ לת"ק שנת חמשים כלפני שהרי אינו נמנה לאחריו בשמיטה ולר' יהודה כלאחר חמשים: **[ואין כאן] אלא חמש.** כגון בשבוע ראשון שסמוך ליובל אחריו כשיגיע ה' שנים עם שנת היובל יהיה שמיטה ויובל אסור בזריעה ומשמע להו דקרא מיירי בכל השמיטות אף בשמיטה הסמוכה ליובל: **לדבריכם.** שאתם סבורים להעמיד המקרא אף בשמיטה הסמוכה ליובל הרי אמר ועשת את התבואה לשלש השנים ומיירי בכל שמיטה ושמיטה שנה ששית מספקת לעצמה לשביעית ולשמינית עד אחר קציר והרי כאן ארבעה בשמיטה הסמוכה ליובל לפניה בשביעית ויובל אסורין בזריעה ועוד שנה שאחר היובל ושנה ששית הרי כאן ארבע: **אלא כו'.** ולא בכל שמיטות איירי כלומר מה שמקשין לי מקרא דשש שנים איכא לאוקומי בשאר שני שבוע שבאמצע היובל: **למימרא [דרבי מאיר כו']** כדפרישית במתניתין:

עין משפט נר מצוה

טו א מיי' פ"י מהל' נדרים הל' ד סמג לאוין רמב טוש"ע יו"ד סי' רכ סעי' ו:

טז ב מיי' שם הל"ה:

יז ג מיי' פ"י מהל' שמיטה ויובל הל"ז:

פירוש הרא"ש

למה לי למימר. פשיטא דחדש העיבור הוא בכלל השנה דבין פשוטה ובין מעוברת קרויה שנה: **אלא לאו דאמר שנה.** ואגב אורחיה קא משמע לן דשנה כהשנה ואינו אסור אלא עד תשלום השנה דאי הוי כמו שנה אחת כיון דנאסר עד תוך שנה אחרת בזמן הזה מאי נפקא מינה בעבורה: **מהו דתימא הלך אחר רוב השנים.** ולא היה בדעתו אלא עד תשלום ז) אלול: **יובל מאי.** אם אמר יובל זה מותר בשנת היובל או לא: **תא שמע.** דפלוגתא דר' יהודה ורבנן היא: **שנת חמשים אתה מונה ואי אתה מונה שנת חמשים ואחד.** כלומר שנת חמשים אתה מונה לתשלום יובל שעבר ואי אתה מונה אותה להיות אחד ליובל הבא שתהא נקראת תחילת שנת השמיטה הבא: **ורבי יהודה** סבר דיובל היא תחלת שביעית הבאה. הלכך לרבנן אסור בשנת היובל ולר' יהודה מותר: **ואין כאן אלא חמש.** בשמיטה ראשונה של יובל: **אמר להם לדבריכם.** דבעיתו לפרושי דשבע שנים בכל השמיטות איירי ואמטו להכי אקשיתו לי תקשי נמי לדידכו ועשת את התבואה לשלש השנים דלא מליתו לאוקומי בכל השנים דשנה שלפני היובל צריכה לעשות לארבע השנים לעצמה ולשנה שביעית ולשנת היובל ולשנה שלאחר היובל עד הקציר: **מתני' עד הפסח אסור עד שיגיע.** משום דבסיפא שייך למתני אסור נקט ברישא נמי אסור: **עד שיהא אסור עד שיצא.** דמשמע כל זמן שהוא הווה: **עד פני הפסח.** ויש במשמעות זה שלשה עניינים איכא למימר עד פני ימים הראשונים דהיינו עד שיגיע ואיכא למימר עד פני ימים האחרונים ויהיה מותר בימים האחרונים ואיכא למימר עד פני פסח והיינו עד שילא וקאמר רבי מאיר עד שיגיע דלא מעייל איניש נפשיה: